

МИЛЛИЙ ТАРБИЯ ВА МАЪНАВИЯТГА ЭЪТИБОСИЗЛИК – ЎЗЛИКНИ АНГЛАШГА ТАҲДИДДИР

Рисбай ДЖЎРАЕВ,
педагогика фанлари доктори, академик

Ҳар бир инсон ҳаёти давомида ўзлигини англашга интилиши, тинимсиз саъй-ҳаракат қилиши керак. Мен кимман, қайси йўлдан кетяпман, яшашдан мақсадим нима, кимларнинг авлодиман, келажакда қандай яшашим керак каби саволларга бугунги давр эҳтиёжи ва талабларидан келиб чиққан ҳолда жавоб излашга ҳаракат қилиши лозим.

Бу саволларга тўғри ва мукамал жавоб топишда, албатта, инсон билими, дунёқараши ва тафаккури муҳим ўрин тутди. Битта оилада баъзан билими, иқтидори, феъл-атвори, одоб-ахлоқи турли хил бўлган фарзандлар вояга етиши мумкин. Бири одоб-ахлоқли бўлиб, жамиятда ўз ўрнини топса, иккинчиси ҳатто жинойтгача қўл уриши ҳам мумкин. Бу, энг аввало,

юқоридаги саволларга ўз вақтида ва тўғри топилган жавобимиз, пировардида, ўзлимизни англашга бўлган эътибор ва саъй-ҳаракатларимиз натижаси ва маҳсули билан боғлиқ жараён саналади. Бунда, айниқса, узлуксиз маънавий тарбия муҳим ўрин тутиши шубҳасиз.

Ҳозирги глобаллашув, ахборот коммуникация воситалари кун сайин ривожланиб бораётган бир даврда аҳолининг кенг қатлами, айниқса, ёшларда миллий ғояга содиқлик, ватанпарварлик туйғуси, юксак маънавий-ахлоқий қарашларни тарбиялаш, уларда мафкуравий-маънавий иммунитетни шакллантиришнинг долзарблиги янада ошмоқда. Чунки дунё миқёсида ахборот хуружи, турли хил ёт таъсирлар, оммавий маданият ниқоби остида мафкуравий-маънавий таҳдидлар

тобора кучайиб бормоқда. Бундай маънавий-мафкуравий хуружлардан ҳимоя қилишда бизга миллий тарбия ва юксак маънавият асосий восита ва куч сифатида хизмат қилади. Ёшларимизни юксак маънавий-ахлоқий руҳда тарбиялаш, уларда маънавий жасорат туйғусини шакллантириш навқирон авлодни турли таҳдидлардан ҳимоя қилишнинг муҳим омилидир. Сўнгги йилларда миллий тарбия, миллий маънавият бўйича кўплаб дарслик, қўлланма ва монографиялар яратилди. Тарбия она қорнидан бошланиши, оила ва мактабгача таълим

муассасаларида давом этиши, умумтаълим мактабларида изчил амалга оширилиши жамиятда буюк аجدодларимизга муносиб ворислар етишиб чиқишида муҳим аҳамият касб этади.

Мамлакатимизда демократик тараққиёт, модернизация ва янгиланиш борасида белгиланган мақсадларга эришишда энг муҳим қадрият ва ҳал қилувчи куч бўлган билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялаш вазифаси устувор йўналишлардан бири саналади. Бугунги кунда амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар ва қонунчилик жараёни ўсиб

келаётган ёш авлодни жисмонан ва маънан етук инсонлар қилиб тарбиялаш, жамиятда ўз ўрнига эга бўлиши, бирор касб ёки ҳунар эгаллашига хизмат қилмоқда.

Дунёда маънавий таҳдидлар хавфи ортиб бораётган бир даврда мустақил ва соғлом фикрлайдиган, аждодларга юксак ҳурмат руҳида уларга муносиб бўлишга интиладиган авлодни тарбиялаш республикамызда давлат сиёсати даражасига олиб чиқилган экан, бу жараёнда фаол иштирок этиш ҳар биримиз, айниқса, биз педагогларнинг муқаддас бурчимиздир.

Ёшлар маънавиятини юксалтиришда энг муҳим омиллардан яна бири – тарихий хотира – аждодларга юксак ҳурмат ва эҳтиром ифодаси бўлиб, ўтганлар хотирасини ёдда сақлаган ҳолда, эъзозлаб яшаш демакдир.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг самарадорлиги, аввало, халқ маънавиятининг тикланиши, бой тарихий меросимизнинг кенг ўрганилиши, ёшларимиз қалби ва онгини миллий тарбия асосида олиб борилиши билан узвий боғлиқдир.

Асрлар давомида шаклланиб келаётган миллий давлатчилик асослари миллий ўзликни англаш тамойили билан тобора мустаҳкамланмоқда. Миллий-маънавий янгиланиш, қадриятлар қайта тикланиши, иқтисодий юксалиш -тараққиёт омилига айланди.

Ёшларимизнинг фидойи бўлиб улғайиши, ўз олдига қўйган бунёдкорлик, яратувчанлик мақсадлари сари тинимсиз ҳаракат қилиши, ўқиб-ўрганиши, изланиши, бутун-куч қувватини сарф этиши, ўзидаги бундай фазилат ва кўникмаларни доимий, кундалик фаолият мезонига айлантириб бориши улардаги миллий тарбия ва маънавият даражасининг ўзига хос ифодасидир.

Бугун ёшларимизда мустақил фикрлаш кўникмалари пайдо бўлаётгани, маънавий олами, ижтимоий фаоллиги барча ютуқлар пойдевори, куч-қудрат манбаига айланаётгани, айниқса, юртимизда амалга оширилаётган улкан бунёдкорлик ишлари, эришилаётган ютуқларимиз негизида инсон омили ҳал қилувчи роль ўйнаётганини кузатиш мумкин.

Миллий ва умуминсоний қадриятларга содиқлик ҳам айнан тарбия билан боғлиқ. Буюк файласуф Афлотун “Яхшилар масъулият билан иш қилишлари учун қонунларга мухтож бўлмайдилар. Ёмонлар қонунларга чап бериш учун йўл топадилар”, деб айтганидек, миллий тарбия қарор топмаган, маънавият қадрланмаган жамиятда на қонунлар ишлайди, на меҳроқибат ғалаба қозонади.

Ёшлар тарбиясига давлат сиёсати даражасида эътибор қаратилаётган бугунги даврда улар ўзларига яратиб берилаётган бундай имкониятлардан унум-

ли фойдаланишлари, келажак навқирон авлодлар қўлида эканлигини ҳеч қачон унутмасликлари, ота-боболаримиздан бизгача етиб келган миллий қадриятларимиз, маънавий меросимизни асраб-аввайлаб, биздан кейинги авлодларга етказишлари лозимлигини ҳеч қачон унутмасликлари керак.

